

POIKA PUUTA, TYTTÖ TUULTA

ANNUKKA JARVI

Poika puuta, tyttö tuulta

Annukka Järvi

Poika puuta, tyttö tuulta

SAGA Egmont

Poika puuta, tyttö tuulta

Cover image: Shutterstock

Copyright © 1995, 2020 Annukka Järvi and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788727300115

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Saga Egmont, Vognmagergade 11, 2 DK-1120 Copenhagen

1. Tuulisena aamuna, rannalla

Hän kulki rannalla murtumakohdassa – siinä, missä jää hapertui, mutta routa antoi askelille vankan pohjan.

Hän, niin tyttö puhutteli itseään: hän. Hän oli kumartunut kuin olisi viluinen ja hento. Hän harppoi viiman sinistämät kädet tallinhajuisen öljykangastakin taskussa äidin neuloma harmaa- ja mustaraitainen pipo korvillaan. Hiukset karkailivat tuuleen.

Hän käveli itseään kiinni.

Siellä se lymysi, kaislikossa. Se minä oli tälläkin hetkellä kolmevuotias, jolle elämä oli ollut yhtä kaislojen rahinaa ja omia pulleita nilkkoja, jotka taittuivat meriveden läpi hetkeksi laineille.

Ja sinne se pakeni kymmenvuotiaana: heittäytyi isolle rantakivelle kuin ratsaille, taittoi kaislan raipaksi ja laukkasi sinne, missä oli hyvä olla.

Siinä kaislikossa piilotteli myös se viidentoista ikäinen, joka ei löytänyt koskaan turvaa mistään muualta, ei ollut missään muualla minä itse.

Miksen minä löytäisi sieltä itseäni nytkin, tyttö ajatteli.

Hän rakasti näkymää niin että sielua kirvelsi – avaraa kaislikkoista rantaa ja merta, joka odotti jään alla vapaan veden aikaa.

– Sallaa, huuteli äiti kuistin portailta. – Kahville!

Tyttö virnisti. Hän tiesi kaiken jääkaapin kolahdusta, pulputtavaa kahvinkeitintä, hunajalusikkaa ja paikallisiradion aamuohjelman tunnussävelmää myöten. Hän osasi äitinsä elämän ulkoa. Omasta ei vielä tiennyt... Siihen upposi yhtäkkiä kokonainen routiva ranta, jäiden raastama männynjuuri tai uusi ihminen.

Tyttöä kylmäsi. Hän poikkesi hyhmäiseltä hiekalta liukkaalle polulle, kipusi kohti kotia ja hengitti paleleviin sormiinsa. Se lämmitti vähän.

Talo oli maalattu aikoinaan valkoiseksi, mutta laudoitus oli niin hilseillyt ja saasteitten tahraama, että se näytti harmaalta. Pääskysket pesivät räystäissä mustan peltikaton alla. Äiti oli hionut ja kitannut ja maalannut vanhoja kolmiruutuuisia ikkunoita yhden kuumen kesän parhaan ystävänsä kanssa. Salla oli syntynyt samana syksynä kaksikymmentä vuotta sitten.

Kuistin ikkunoita himmensi kuura. Virolaisilla tutuilla oli samanlaista huurrelasia vessanovessa. Muistona ajoilta, jolloin kaikkea valvottiin, he naljailivat.

Tyttö sysäisi välioven auki, astui pieneen eteishalliin ja kietoi sormensa lämpöpatterin putken ympärille. Hän kuulosteli tyytyväisenä äidin askelia. – Salla! huhui äiti yläkerrassa.

– Missä sinä olet? Vessassako?

– Täällä, alhaalla, Salla ärähti. Voitonriemuisena hän kertoi käyneensä lenkillä.

– Mikset sanonut. Tai jättänyt lappua.

Äiti laskeutui portaita hieman vaivalloisesti, sillä hänen aamutossujensa pohjat retkottivat. – Tuolla lailla, yllättäen... Pyhääamuna vielä.

He istuutuivat. Äiti oli jo kattanut pöydän kuten aina, jutteli kissalle ja naksutteli kielellään, kun orava tuli kauhomaan aurin-gonkukansiemeniä lintulaudalta.

Sana sanalta äiti keri tyttären elämää tiukasti kupeelleen. Sitä-hän ne tekevät aina, väittivät kaverit, löysäävät liinaa ja kiristävät taas. Ei se murrosikään pääty.

Salla vilkaisi jääkaapin ovea. Tänään se oli paljas, mutta vielä viikko sitten muistilaput olivat roikkuneet siitä kuin suomet. Äiti oli kirjoittanut niihin ties mitä käsittämätöntä, kuten ”Miksi Nina palaa viimeisessä näytöksessä takaisin Sorinin tilalle? Muistojen/Treplevin/Trigorinin takia?”, tai ”Tarkista kyläkoulun opettajien palkkaus!”, ja levitellyt olohuoneen senkin päälle kirjoja ja kopiaita vieraskielisistä artikkeleista.

Silloin Salla pakeni mummin luo sunnuntailounaalle. – On se sinun äitisi, tuhahti mummi, – on se melkoinen hirviö ihmiseksi. Ei muista edes Sirkka-tädin viisikymmenvuotispäiviä.

– Ensi-ilta painaa päälle, Salla puolusti.

– Eikä se saa edes mitään huomattavaa aikaiseksi. Miten sen nyt sanoisi. Tuhertelija, pelkkä tuhertelija se on.

– Ai että mitä, Salla pisti väliin ja painoi kynsiä kämmeniin, ettei sanoisi, mitä ajatteli. – Mistä sinä sen tiedät?

Mummi otti puhuessaan pakkasesta torttuja, jotka oli täytetty luumukermahyytelöllä, ja käski Sallaa viemään ne tuliaisina kotiin. – Tein niitä Sirkan juhlia varten, kerro se äidille, mummi vannotti, kun tyttö jo odotti käytävässä hissiä.

Kun äiti teki työtä, hän luki kotona näytelmien käsikirjoituksia, harhaili ympäriinsä virttyneissä verkkareissa silmät harittaen ja toistellen irrallisia repliikkejä, kunnes vajosi nojatuoliin. Hän saattoi menettää hetkessä malttinsa, ja mitättöminkin häiriö sai hänet ärisemään.

Sitten, jonakin iltana, oli näytelmän kenraaliharjoitus, ja sen jälkeen äiti tuli kotiin laiskasti venytellen, väsyneenä mutta tyytyväisenä.

– Nyt se on ohi, hän huokaisi kaataessaan itselleen lasillisen puolikuivaa valkoviiniä. Siinä kaikki, mitä hän valmistuneesta työstään puhui. Ensi-iltaan hän ei useimmiten edes mennyt.

Seuraavana aamuna äiti aloitti suursiivouksen pesemällä lattiat ja viemällä matot ulos. Hän kävi iltapäivällä kampaajalla ja kosmetologilla kasvohoidossa. Sitä ennen hän soitti ystävättärelle, jonka puhelusta oli vielä pari päivää aiemmin raivostunut, ja lähti illalla kiinalaiseen ravintolaan syömään nähdäkseen ihmisiä. Hän kehotti Sallaakin tulemaan mukaan. Ja vain viikkoa aiemmin, kun Salla oli syöksynyt kotiin surusta kouristellen, äiti oli sipaisut hänen niskakuoppaansa, sysännyt sylistään ja hymistellyt: – Voi rakas, lopetan ihan heti, kerro sitten...

Arvostelujen ilmestyttyä alkoi pahin: vaatteiden pesu, laskostaminen ja pinoaminen kaappeihin; sukkien parsiminen ja lakanapyykki. Sietämättömintä oli kuunnella äidin itsesyytöksiä ja vastata sielua syväluotaaviin kysymyksiin, kun Salla olisi halunnut katsoa rauhassa Villiä Pohjolaa.

Pitäisi huonon omatunnon omanaan!

– Minne sinä nyt?

– Tallille, Salla tuhahti, noukki lapaset puuhellan kaiteelta, otti hattuhyllyltä raipan ja kypärän, jonka kopassa säilytti kannuksia, ja veti ylleen toppahaalarin. Sitten hän työntyi tuuleen.

Sallalla oli tapana kävellä jäätyneen lahden poikki metsikköön ja samoilla oikopolkuja valtatielle, ylittää se ja kahlata loppumatka laidunaitausten reunustamaa peltotietä.

Tarja taisi olla ruokkimassa hevosia. Tallin ovi retkotti puolittain auki. Ikkunasta häilyi sähkövalon kajo.

Salla huikkasi hyvät huomenet kuten niinä monina aamuina, jolloin oli seissyt lukitun tallin edustalla odottamassa Tarjaa jo ennen seitsemää.

He jakoivat rehut yhdessä kuten silloinkin: joka hevoselle paa-lista pari reilua viipaletta heinää, jotka kasteltiin ja pöyhittiin. Ennen karsinanoven sulkemista he taputtivat hevosta kaulalle tai juoksuttivat sormiaan harjajouhissa vilkaisten samalla jalkoja.

Sitten he kävivät tallinvintillä mittaamassa sankoihin kauroja päiväruokintaa varten, lakaisivat heinänrippeet käytävältä ja tarkistivat ennen lähtöä, että jokainen ovi oli haassa.

– Minulla on tänä viikonloppuna muutamia seniorileiriläisiä, Tarja ilmoitti. – Neljä. Onneksi! Saan kuivikkeet maksetuksi. Voit viedä heidät kymmeneltä maastoon.

Tarja asui pienessä harmaarakeisilla karaattilevyillä päällystetyssä talossa parinsadan metrin päässä tallista. Yksi leiriläisistä, kolmekymppinen lyhyttukkainen nainen, istui keittiössä aamupalalla. Muut nukkuivat vielä.

– Kamalaa palata tänään Helsinkiin, hän sanoi. – Te elätte täällä niin ihanaa elämää. Juotte litroittain kahvia, keskustellette taiteesta ja ratsastelette.

– Niin, myönsi Tarja suurpiirteisesti, joten Salla nielaisi eriävän mielipiteensä.

– Miten kauan sinä viivyt täällä?

– Ehkä pari viikkoa, Salla vastasi vältellen. Hän empi hetken, mutta päätti jatkaa vieraasta välittämättä:

– Turussa menee huonosti. En minä kestä! Tekisi mieli jättää koko juttu.

Joku leiriläisistä vilkaisi häntä kiinnostuneena:

– Mitä sinä teet Turussa?

– Opiskelen, sanoi Salla kuin olisi sylkäissyt. – Aloitin syksyllä. Inhottaa koko kaupunki! Siellä sataa aina.

Hän tunsi nenässään opiskelijaruokalasta huuruavan märkien takkien, kosteiden hiusten ja kastuneiden kenkien hajun, muisti Ylioppilaskylän betoniportaikot ja kaikuvat käytävät, ovien läiskähdykset, putkia pitkin karkailevat äänet, tukahdutetut huudot ja rähinöinnit viikonloppuisin ja itsensäpaljastajan, joka piti vah-tia sillankorvassa.

– Sellaista se on aina, tyynnytteli Tarja epämääräisesti kantaes-saan pöytään lisää sämpylöitä ja juustoa. Sitten hän kaatoi kaikille tuoretta kahvia.

– Mutta sinähän voit käydä vain tenttimässä, vai mitä.

Se ei kuulostanut kysymykseltä, vaan toteamukselta.

– Suurin piirtein, vastasi Salla vaisusti.

Hän ei halunnut puhua Lotista, ei vielä. Se sai odottaa lei-riläisten lähtöä ja iltatallin jälkeistä hetkeä. Silloin Tarjalla oli useimmiten vapaata aikaa. Helpottuneena hän muisti Tarjankin keskeyttäneen opiskelut. Tarja oli lukenut taidehistoriaa. Minkä-hän takia hän oli jättänyt yliopiston?

– Ota se uusi musta tamma. Se tarvitsee pintelit takajalkoihin ja jännesuojat etusiin, ja pelhamit varmuuden vuoksi. Eilen se lennätteli kentällä väkeä.

– Minä putosin, leiriläinen ilmoitti painokkaasti.

– Herranen aika, päivitteli Salla. – Satutitko itseäsi?

– En, mutta se oli aika erikoinen kokemus. Liu’uin maahan kaulalta, ja hevonen hyppäsi aidan yli ja laukkasi tallille. Se tapah-tui kuin jossain telkkarisarjassa.

Hän napsautti sormiaan: – Silmänräpäyksessä. Ihan kuin se olisi sattunut jollekulle toiselle.

Salla nyökkäsi. Hän tunsi lievän pahoinvoinnin hulvahduk-

Kuinka löytää paikkansa uudessa kaupungissa?

Kun Salla muuttaa Turkuun yliopisto-opintojen perässä, häntä eivät odotakaan aamutunneille venyvät bileet ja toinen toistaan kuumemmat romanssit. Yksinäisyys, jota Salla on kokenut lähes koko elämänsä ajan, vain voimistuu uudessa kaupungissa.

Piristystä elämään tuovat onneksi hevoset, joiden seurassa Salla on aina tuntenut olonsa turvalliseksi. Yllättäen Salla törmää myös entiseen naapuriinsa Samppaan, joka on aloittanut opinnot eläinlääketieteellisessä. Kohtaaminen saa perhoset lepattamaan Sallan vatsassa, mutta osoittautuuko toive jostakin syvemmästä turhaksi?

Annukka Järvi on kirjailija Anna-Maija Järvi-Herlevin (s. 1959) taiteilijanimi. Järvi-Herlevi on julkaissut erityisesti hevosaiheista nuortenkirjallisuutta ja voittanut Arvid Lydecken -palkinnon vuonna 1993.